

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Kankaanpään kaupunki pitää esityksenannon aikataulua ongelmallisena, koska samanaikaisesti tekeillä oleva kuntien peruspalvelujen rahoitusuudistus on kesken eikä kokonaisvaikutusten arviointi ole mahdollista.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Kankaanpään kaupunki pitää oppimisen tuen kehittämistä yleisesti hyvänä ottaen huomioon opiskelijoiden lisääntyvän tuen tarpeen. Kankaanpään kaupunki kuitenkin huomauttaa, että nykymuotoinen säännös oppimisen tuesta on ollut voimassa vasta viisi (5) vuotta ja siihen perustuvat opetussuunnitelman perusteet kolme (3) vuotta. Jo sinä aikana lukioissa on tehty merkittävää kehitystyötä erityisopetuksen saatavuuden lisäämiseksi. Nykymuotoinen säännös mahdollistaa joustavan opiskelijälähtöisen tuen oppimisen eri vaiheissa. Kankaanpään kaupungin näkemyksen mukaan nyt ehdotettu erityisopetuksen eriyttäminen muusta oppimisen tuesta erilliseksi säännökseksi saattaa johtaa epätoivottuun lopputulokseen ja erityisopetusta tarvitsevien opiskelijoiden segregoitumiseen. Nuorten kokemuksiin haasteisiin tuen saatavuudessa voidaan vastata myös muulla tavoin, kuten Karvin esittämällä osoittaen selkeästi erityisopetuksen edellyttämät resurssit, joita ei kuitenkaan nykyisessä haastavassa taloustilanteessa tulisi haaskata hallinnolliseen työhön.

Mikäli säännös opiskelijan oikeudesta erityisopetukseen pysyy esitetyn muotoisena eli erillisenä, Kankaanpään kaupunki pyytää selkeyttämään, mitä säännöksen ”Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos hän tarvitsee... muiden syiden vuoksi erityisopetusta...” muut syyt tarkoittavat.

Kankaanpään kaupunki katsoo, että 28 b §:ään esitetty päätös erityisopetuksesta lisää merkittävästi hallinnollista työtä ja saattaa johtaa tuen saamisen viivästymiseen sekä erityisopetusta tarvitsevien opiskelijoiden tarpeettomaan leimautumiseen. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen raportin ”Oppimisen tuki lukiokoulutuksessa” (Karvi 11:2024 s. 6 ja 101) toimenpide-ehdotusten mukaan kaikessa oppimisen tuen kehittämisessä tulee välttää liiallisen byrokratian muodostumista. Kankaanpään kaupungin näkemyksen mukaan säännös erityisopetukseen liittyvästä

hallintopäätöksestä tulisi poistaa tai muuttaa muotoon ”opiskelijalla on pyynnöstä oikeus saada muutoksenhakukelpoinen päätös”.

Kankaanpään kaupunki pitää tiedonsiirtoa koskevaa esitystä hyvänä.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Toista astetta suorittava ikäluokka (15–18-vuotiaat) säilyy 2020-luvun ajan lähes nykyisellä tasollaan ja pienenee nopeasti ja merkittävässä määrin 2030-luvun alussa. Ottaen huomioon pienten lukiodien tiiviin yhteistyön perusopetuksen ja erityisesti perusopetuksen yläkoululuokkien kanssa, lain voimaantulo ajoittuu haastavaan aikaan, jolloin perusopetuksen yläluokilla ja toisella asteella opiskeleva ikäluokka on vielä lähes nykyisellä tasolla. Siirtymäajan pidentäminen muutamalla vuodella tukisi opetuksen järjestäjien mahdollisuuksia koko kouluverkkoa koskevaan pitkäjänteiseen ja kestävään päätöksentekoon myös yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Esitetty lakiluonnos ei Kankaanpään kaupungin näkemyksen mukaan tue lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyön lisäämistä ja lukiodien järjestäjäverkon kehittämistä vaan jättää kunnat yksin kipeiden päätösten kanssa jo ennestään vaikeassa talusasemassa ja lisää epävarmuutta koulutuksen järjestämisestä. Esitetty vähäisen opiskelijamäärän perusteella tehtävä tunnusluvun puolittaminen merkitsee käytännössä hidasta näivettymistä ilman samanaikaista kannustinta yhteistyön lisäämiseen. Alueellisesti järkevä lukiodien yhteistyö ja lukioverkon hallittu rakenteellinen kehittäminen ovat mahdollisia, jos lukioilla on yhteinen ylläpitäjä, joita ns. PARAS-lain voimassaoloaikana muodostui.

Vuosina 2008–2012 käytössä olleesta kunta- ja palvelurakennelain mahdollisuuteen tarttuneista koulutuksen järjestäjistä luodaan esityksen s. 12 tarpeettoman negatiivinen kuva. Hallituksen esitykseen sisältyvän opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun asetuksen 1 §:n 3 momentin kumoamisen sijaan Kankaanpään kaupunki esittää, että säännöksen voimassaololle asetetaan määräaika ja se otetaan uudelleen käyttöön tukemaan koulutuksen järjestäjien yhdistymistä 2020-luvun loppuun saakka. Kaupungin näkemyksen mukaan määräaikainen taloudellinen kannustin tukisi merkittävästi koulutuksen järjestämisen kehittämistä ja tukisi sivistyksellisten oikeuksien toteutumista paikalliset olot ja väestönkehitys huomioiden.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Ei huomautettavaa.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Ei huomautettavaa.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Ei huomautettavaa.

7. Muut kommentit

Suomen pienenevien ikäluokkien myötä Suomeen jää merkittävä määrä julkisin varoin rakennettua ja ylläpidettävää koulutusinfrastruktuuria vajaakäytölle. Kankaanpään kaupungin näkemyksen mukaan Suomen toisen asteen koulutusjärjestelmää tulisi kehittää vastaamaan kansainvälistä koulutuskysyntää kuten korkeakoulujen osalta on tehty jo aiemmin.

Välimäki Jarmo
Kankaanpään kaupunki